

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

M 0 7 2 6 4 1 1 1

JESENSKI ROK

TEORIJA IN ZGODOVINA DRAME IN GLEDALIŠČE

Izpitna pola

Petek, 31. avgust 2007 / 90 minut

Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček in radirko.

Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca in dva konceptna lista.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar!

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

Rešitev nalog v izpitni poli ni dovoljeno zapisovati z navadnim svinčnikom.

Odgovore zapisujte razločno, v prostor, ki je za to namenjen. Uporabljajte lahko nalivno pero ali kemični svinčnik. Nečitljive rešitve in nejasni popravki se točkujejo z nič (0) točkami. **Osutek, ki ga lahko napišete na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upošteva.**

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 4 prazne.

PRAZNA STRAN

Preberite odlomek iz dramskega besedila (A):

MAKS: Kar sem nameraval, sem dosegel. Zdaj imate plot, ki ne morete preko njega. Imate vest, ki vam trka na okno. Imate noge vkovane. To sem nameraval.

KANTOR: Ali veste, da jaz tega nočem? *Brutalno:* Nočem, prijatelj! Ali veste, da se igrate zelo nevarno? Glejte, jaz nočem, nočem plota, nočem vesti, nočem nog vkovanih! Jaz nočem! Ker jaz nisem tiholazec, sramežljiv, bojazljiv, omoraljen tiholazec. Jaz moram naprej, zatorej s poti, prijatelj!

MAKS: Ne pojdete naprej, ne za ped dalje. Ne preko trupel. Nina ne pojde v kloster, pojde v mesto.

KANTOR: Nosil v svojih sanjah predragocene reči, pojde v kloster. Rekel sem, da ne maram plota in ne vesti, če mi je kamen na poti, ga brcnem stran. No, ukazujte, poskusite!

MAKS: Okradli ste jo, vrnite ji očetov denar.

KANTOR sede, prisiljeno miren, s čudnim nasmehom: No, dalje!

MAKS: Okradli ste mojega očeta, okradli in osleparili ste vse, ki so vam prišli naproti. Vaše kraljestvo je ukradeno, kolikor je v njem beračev, ste jih vi okradli, ste jih slekli, ste jih vrgli na cesto. – Krono z glave, žezlo z roke!

KANTOR kakor prej: Dalje!

MAKS: In dali boste krono z glave, žezlo z roke! Niti koraka ne dalje, ne za palec ne boste razširili kraljestva. Ali ste čutili, da se že giblje tam doli, da se že upirajo vaši sužnji? To je moje delo, kralj veličastni, to je plot, je vest!

KANTOR vstane: Kdo mi sname krono z glave?

MAKS: Jaz.

KANTOR se nalahko dotakne njegove rame, se zasmije in stopi par korakov po sobi, veselo: Gospodek mladi, odkod ta pogum? Odkod ta moč v vaših majhnih rokcah? Kje pa me mislite prijeti, kam udariti?

MAKS: Sami ste se slekli pred mano.

KANTOR: Kaj še, prijatelj, kaj še! Ali se vam sanja? *Se nasloni na mizo, govori veselo:* Saj vas bodo zaprli, prijatelj, če boste govorili take neumnosti. V norišnico vas bodo vtaknili! – Ali veste, kdo sem jaz? Kantor, kralj na Betjanovi! In kdo ste vi? Izgubljen študent! Bodite pametni in premislite: če bi bila zdajle moja suknja vsa krvava in bi vi prišli in bi pokazali: 'Glejte, moril je, še ves je krvav!' – precej bi vas zgrabili za lase in bi vas nagnali v norišnico. Kralj na Betajnovi morivec! Kaj še! Za šalo, iz dolgega časa se je malo poškorpil s krvjo! – In če bi bilo tisti večer, prijatelj, sto in tisoč ljudi zraven in bi sto in tisoč ljudi videlo in slišalo, bi se obrnili stran in bi rekli: Kralj na Betajnovi morivec! Kaj še! To se nam je le tako sanjalo – o, prijatelj, in vtaknili bi vas v norišnico!

1. Dopolnite:

Odlomek A je vzeta iz Cankarjeve _____ drame

_____ (uprizorjene v Ljubljani leta

_____), v kateri sta (po drami Jakob Ruda) znova vodilna motiva volja do

_____ in volja do _____ pravičnosti.

5 točk

2. Izpišite iz odlomka vse eksplicitne Kantorjeve samooznačitve. Razložite, na katere svoje lastnosti opozarja z njimi?

Samooznake: _____

Lastnosti: _____

_____
_____

*Izpis vseh treh samooznak 1 točka, razlaga vsake 3 točke
Skupaj 4 točke*

3. Kdo je "kralj na Betajnovi"? Zapišite kratko oznako tega dramskega lika.

_____
_____
_____

3 točke

4. Povzemite Maksove replike.

_____
_____
_____
_____
_____
_____

6 točk

5. Za kakšen tip dramskega dvogovora gre v odlomku A?

_____

1 točka

6. Kaj bralcu/igralcu svetujejo didaskalije v odlomku A?

_____

3 točke

7. Tudi v nekaterih drugih Cankarjevih dramskih besedilih imamo podobne dramske situacije z besednim spopadom med gospodarjem in njegovim "hlapcem". Navedite dve in povejte, ali sta "upornika" v njih uspešna.

---

*2 + 2 točki
Skupaj 4 točke*

8. Katerim dramskim likom Cankarjevi uporniki Maks, Jerman in Ščuka razlagajo svoje ideje in namere ter zakaj prav njim?

Dramski liki: _____

Utemeljite svoj izbor za vsak dramski lik: _____

---

*3 + 3 točke (kdo komu po 1 točko, zakaj po 1 točko)
Skupaj 6 točk*

9. Kralja na Betajnovi je Cankar ustvaril na Dunaju, takoj za satirično komedijo Za narodov blagor. Sta si drami v čem podobni (obkrožite ustrežni odgovor)?

DA / NE

Svoj odgovor utemeljite.

---

*1 + 2 točki
Skupaj 3 točke*

Preberite odlomek iz dramskega besedila (B):

KANTOR: "Da sem neusmiljen, mi očitajo, da sem trd in brezobziren. Kdor hoče kaj doseči zase, za svojo faro, za ves svoj narod, ne sme biti plah in slab, ne obziren in ne usmiljen. Pot do trona je nerodna – gaziti mora človek do kolen v krvi in v solzah. Vsi so hudodelci – ubijajo duše in ubijajo telesa. Kdor hoče naprej, mora naprej, mora breniti v stran vsak kamen, ki mu je na poti, mora, če je treba, preko trupel, mora preko gorkih človeških trupel. Kdor mi očita neusmiljenost, je sam preslaboten, da bi bil neusmiljen, in njegova čednost je hinavstvo."

10. Komu vse (v besedilu) namenja Kantor svoje besede? Kateri del njegove replike se vam zdi najpomembnejši: podčrtajte ga in utemeljite svojo odločitev. Za navedeno repliko se dramsko dogajanje sklene. Kako?

Prisotni liki: _____

Del replike in utemeljitev: _____

_____

Sledi: _____

_____

_____

*Za vsaj dva pravilna lika 2 točki, za podčrtavo 1 točko, za utemeljitev 2 točki,
za poznavanje sklepa drame 2 točki
Skupaj 7 točk*

11. Presodite, ali je drama *Kralj na Betajnovi* bolj primer zaprte ali bolj odprte forme. Svojo presojo utemeljite s po dvema značilnima prvinama za vsako formo.

_____

_____

_____

*2 + 2 točki
Skupaj 4 točke*

12. Je dramsko besedilo, ki ga berete, enako tistemu, ki ga slišite/gledate v gledališču (obkrožite ustrežni odgovor)?

DA / NE

Svojo odločitev utemeljite:

_____

_____

_____

*1 + 2 točki
Skupaj 3 točke*

13. Zapišite vprašanja, s katerima bi si pomagali pri razčlenitvi dramske situacije.

---

*1 + 1 točka
Skupaj 2 točki*

14. Pojasnite t. i. dramaturške črte.

---

2 točki

15. Katere so tri temeljne prvine gledališke uprizoritve?

---

3 točke

16. Katera temeljna vprašanja si mora zastaviti igralec, ki prostor igre izdeluje fonično in gestično? Navedite tri.

---

3 točke

17. Navedite dva tehnična sodelavca režiserja v gledališki uprizoritvi.

Za oba 1 točka

18. Navedite prvi slovenski ohranjeni dramski besedili, njuna avtorja in zvrstno-slogovni oznaki:

<i>besedilo</i>		
<i>avtor</i>		
<i>zvrstna oznaka</i>		
<i>slogovna oznaka</i>		

*Za obe besedili z avtorjema 1 točka, oznake po 1 točko
Skupaj 6 točk*

19. Je avtor Teorija drame (1998) (vpišite njegovo ime in priimek) _____

_____ tudi avtor Dramaturškega vademekuma (ustrezno obkrožite)?

DA / NE

2 točki

20. Je trditev pravilna: Večina Cankarjevih dram je bila uprizorjena v prostorih današnje SNG Drama v Ljubljani. Obkrožite ustrezen odgovor.

DA / NE

2 točki

Skupaj 70 točk

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN